

CSALÁD ÉS ISKOLA.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY,

szülők, kisednevelők, tanítók és a nevelésügy barátai számára.

KIADJA A KOLOZS-DOBOKAMEGYEI TANÍTÓ TESTÜLET.

FŐMUNKATÁRS:

KISS SÁNDOR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VÁRADI KÁROLY.

Megjelenik — július és augusztus havakat kivéve — havonként kétszer, legalább egy ivnyi tartalommal.

Előfizetési ára: egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr.

Pályázatok s egyéb hirdetések petit soronként 5 krra számítatnak.

E közlöny beltartalmát illetők a **szerkesztőhez** (lakik a belső-középutcában 31. sz. a.); az előfizetési pénzek, hirdetések és reklamációk pedig — Guzzi József egyleti pénztárnok címén — a **Kiadó hivatalba** (kurta szappanútea, 15. sz. a.) küldendők.

GRÓF MIKÓ IMRE NINCS TÖBBÉ!!!

(Született 1805. szept. 4-én; meghalt 1876. szept. 16-án.)

Épen midőn lapunkat be akartuk zárni, vettük a megdöböntő, a lesújtó hírt, a mire a már hónapok óta hallott és olvasott, szomorú tudósítások után is lehetetlen volt elkészülnünk, hogy az a férfiú, a ki Erdély újabb, tudományos haladásának — a nemes lelke áldozatától oly gazdagon dotált — erdélyi **múzeumban** a legelső szilárd alapot vetette meg; a ki féltékenyen szeretett nemzeti nyelvünk s magyar színművészetünk egyik, hatalmas támaszául és diadal-oszlopául a **legrégibb magyar játékszinünket** állandósította; a ki **országos gazdasági egyletünk** létrehozásával — egy második Szechenyi-ként — hirdette szűkebb hazája fiainak, hogy **csak a munkás és az anyagiak terén is folytonos haladásra és biztos önállásra törv nemzet lehet erős**; s végre, a ki a legelsők között volt ott mindenütt, a hol nemzeti létünk, fenmaradásunk és haladásunk érdekében serkenteni, bizdítani, áldozni és küzdeni kellett: nem serkenthet, nem bizdíthat, nem áldozhat és nem küzdhet többé; — legalább nem itt ezen a földön s nem ezért a szerette földért.

Hosszas, kínos szenvedései után — ma reggeli 7³/₄ órakor — szólítá el őt tőlünk az ég, s mi — árván hagyott nemzetének fiai — ravatala körül leomolva, töprengő lelkünk kínos aggodalmával kérjük: „**vaj' kit állít helyébe istennek védő, vezérlő szent keze?! . . .**“

Bizony ily nagyot, ily igazán nemest s ily sokoldalú és mégis egységes erőt nem egy hamar, ha nem épen — **későre!**

De épen azért: legyünk mindnyájan férfiak, a kik élünk és munkálunk e haza földén, hogy a sok kicsinynek vállvetett ereje, törhetetlen kitartása és teljes egyetértése tölthesse be — legalább részben — azt a nagy űrt, a mely nagy szellemének elköltözésével egyszerre anynyi helyen tátong a gyászoló nemzet előtt.

Így fogjuk fel s így kövessük intéseit, serkentéseit, példáját s életét, s ezzel **szenteljük meg emlékét, a mely kebleinkben s tetteinkben legyen örökre élő, ható, s így — áldott!**

Végül még anynyit: ne legyen Erdélynek egyetlen magasabb tanintézete se, a mely ne küldjön — legalább egy-egy — gyászoló képviselőt, a hamvai ünnepélyes eltakarításához azon férfiúnak, a ki halálos ágyán is **60,000 forinttal** vetette meg **szilárd alapját Erdély egyik leg-szükségesebb középtanodájának!**

Kolozsvárt, 1876. szeptember 16-án.

Váradi Károly

Az utánzás.

Nem tudom: azért-e, mert Darwin elmélete csakugyan igaz, vagy mert emberi természetünkben fekszik, de kétségtelenül bizonyos, hogy a majom egyik kiváló tulajdonsága — az utánzás — nagy mértékben megvan bennünk. Nem tűnik fel szép vagy rút, nemes vagy aljas jelenség a társadalomban, melyet azonnal számtalanon ne siessenek utánozni. Mondhatni, egész civilizációnk, előnyeivel és hátrányaival együtt, az utánzás következménye. Az utánzás idéz elő nagyszerű következményeket jóban és roszban egyaránt.

Ezt nagyon természetesen is találom.

Igen, mert egyfelől a józan gondolkodó és ítélő tehetség s ezek nyomán az önálló határozásra és cselekvésre való hajlam és akaraterő — fájdalom — még nagyon kis mértékben van kifejlődve bennünk; s igazán szólva, ezek fejlesztésére még az iskolában is keveset teszünk. Ezért aztán bírálat nélkül fogadunk mindent vagy legalább igen sokat. Másfelől meg emberi gyarlóságunk hozza magával, hogy a hosszúság és néha fáradtságos latolgatás helyett készséggel fogadjuk el a meglett tényeket. Elfogadjuk s mintakül véve másolgatjuk, utánozzuk. És éppen ezért: a nagy utánzási hajlam mindig az értelmi erők gyengeségére mutat, s értelmesség és utánzás egymással viszsza arányban állanak. Minél fejletlenebb értelmileg valamely egyén, akár nemzet is, annál hajlandóbb mások példáján, mások nyomán járni. Minthogy pedig értelmileg legfejletlenebb a gyermek; ezért kivált az ő első, elemi nevelésének multhatatlanul utánzáson kell alapulnia.

Ő csecesemő korától kezdve minden pillanatban tényeket lát maga előtt, a melyeket utánozni igyekszik; szülőiben mintákat lát, a melyekhez hasonló akar lenni. Azt a jelenséget, hogy egyes családokban szép vonások és nemes tulajdonságok, feltűnő ügyességek vagy ferdeségek, gondolkodásban és cselekvési módokban — úgy szólva — nemzedékről-nemzedékre szállanak: nem az öröklésnek, hanem az utánzásnak tulajdonítom.

A gyermek, különösen ha a természettől nyert erős egyénisége képességei, vagy más hatások el nem terelik, szülői példányára nő fel; a család jellege a gyermekeken mutatkozik.

Az iskolában a majom természetű, utánozni szerető s csak azt tudó gyermek előtt nagy hatalom, követésre méltó mintakép a tanító. Így a tanító egyénisége — kisebb-nagyobb mértékben — a gyermekek egyéniségévé válik. Az iskolában mindenképp ő reá néznek; az egész gyermek sereg azt és úgy teszi, a mit és a hogy ő. A tanító

magaviselete az iskola mintája, példányképe. E példánynak igaznak, szépnek és követésre méltónak kell lennie.

Nem szólok a nyugodságról, nyájasságról, illemről, jóságról, s általában az erkölcsi vonásokról, melyekben a tanítónak mindig mintának kell lennie. Ezekről — épen a múlt számban — avatottan és kimerítően szólott már e lap egyik kitűnő munkatársa. Azért ez alkalommal három egyszerű, mindennapi, de éppen ezért az elemi nevelésben és tanításban nagyon fontos dologra szorítok: a beszédre, olvasásra és írásra.

Mindnyájan, a kik tanítással és neveléssel foglalkozunk, kénytelenek vagyunk tapasztalni, hogy a gyermekek beszédén, az iskolában, jó ideig mindig bizonyos módorosság, ferdeség észlelhető, úgy a beszéd tartalmát, valamint alakját illetőleg. A gyermekek szeretik röviden, zavarosan és sokszor teljes értelem nélkül beszélni, felelni. E mellett némelyik egész az érthetlenségig lassan, orrhangon beszél, a másik meg dunyog. Ezen ferdeségek ellen csak példájával s annál fogva szoktatással hathat a tanító. De beszéljen csak ő mindig értelmesen, szabatosan — s kerülve a szószaporitást — a lehető egyszerűséggel: és tapasztalni fogja, hogy a gyermekek is úgy iparkodnak beszélni. Ügyeljen arra, hogy a beszéd tartalmához legyen mért az előadás; s ezért beszéljen ott, a hol kell, hangosabban, máskor meg halkabban, de mindig érthetően s mindig helyes és kellő hangleyjtéssel: és tapasztalni fogja, hogy növendékei is hasonlóan fognak beszélni. Természetes, hogy még könnyebben és gyorsabban elérhető lesz a siker, ha e tekintetben a szülők s a családok is segítségére lesznek az iskola munkájának.

Az előbb leírt beszédmódhoz hasonló ferdeség mutatkozik igen gyakran a tanulók olvasásában is. Hogy a gyermek értelmesen, kellő hangleyjtéssel olvasson oly olvasmányt, melynek megértésére nem bír kellő értelmi fejlettséggel: követelni sem lehet. Azonban sokszor — még ha egészen neki való olvasmányt is nyújtunk — tapasztaljuk, hogy mihelyt a könyvet kinyitattjuk véle, s mihelyt ő olvasni kezd belőle, egészen megváltozik a kiejtés és hanghordozás a szájában, s — kivált, ha nem figyelmeztetjük s jobb útra nem tereljük — mind végig bizonyos dunyogó, egyhangú módon olvas. Ennél még általánosabb hiba, hogy majd mindenik gyermek nagyon sebesen akar olvasni, s ennél fogva olvasása értelmetlenné, zavarossá válik. Ez utóbbi ellen azt a steriotyp, gépies szabályt szokták a gyermekeknek adni, hogy az írás-jegyeknél hármat vagy négyet szuszszanjanak, az előkerülő jegy minősége sze-

rént. Azonban ez ellen is, valamint minden az olvasásban észlelhető hiányok és ferdeségek ellen a leghathatósabb — mondhatni — az egyedül célravezető gyógy- és óvszer: a példa és ennek utánoztatása. E példa pedig itt is maga a tanító. Olvasson csak ő maga is sokat az iskolában, még pedig értelmesen s illő hanghordozással, s olvasását kísértesse növendékeivel a könyvben, a minnek ellenőrzésére közbe-közbe szólítsa fel őket is a folytatásra, s ha ezt megteszi: tapasztalni fogja, hogy rendre-rendre azok is értelmesen, helyesen és szépen fognak olvasni.

A harmadik, a miről szólni akarok, az írás. Korunkban a fiatal nemzedék kézírása talán ékeesebb a megelőzőtt kor kézírásánál, de folyóság, állandóság és olvashatóság tekintetében bizonyosan utána áll annak. Pedig régen nem voltak az írás tanítására külön szépírás-tanítók! Akkor még írni is csak a tanította a gyermekeket, a ki sok más egyébre is oktatta őket! Tanította pedig — kivált kezdetben — azzal a primitív módszerrel, hogy egyenként megfogta a kezüket s vitte addig, a míg jó útba vitte. És ördögség, nem ördögség vagy valami delejes áramlat útján, de a férfi kéz biztossága és erőtelje lassan-lassan átfolyt és beléfutott a gyermekek reszketeg kezébe, s egyszer csak elkedtek ezek is erőteljes, egészséges és határozott vonásokkal írni. Ma ékes minták után írnak ugyan a növendékek az iskolában, de ha onnan kilépnek és ha az életben sokaeskát kell írniök: az egykor ékes írásból — rövid idő alatt — alig olvasható szarkalábos mázolás lesz. Hogyan vehetni elejét e bajnak? Hogyan eszközölhetni, hogy a gyermekek jól, olvashatólag, folyékonyan és szépen írjanak az életben is, nem csak az iskolában? Utánzás által. Erre legalkalmasabb az ütem-íratás; és pedig úgy, hogy a tanítás közben a gyermekek lássák: miként fogja a tanító maga is a tollát, hogyan vezeti a rendeket, hogyan tartja a testét.

És még csak ennyit: ne gúnyoljuk s ne kicsinyeljük mindenben az utánzást, mert példák bizonyítják, hogy az utánzással elsajátított jó módor és jó szokás örökre megmarad.

Kovácsi Antal.

KISDEDNEVELÉSI ROVAT.

Fröbel Frigyes.

(Életrajzi vázlat, Winther F. után.)

A tervszerű kisednevelés megalapítójáról akarunk ez alkalommal megemlékezni. A kinek neve e sorok szives olvasója előtt bizonyára nem ismeretlen. A nevelést, a természetszerűség elvének s a józan okosságának megfelelőleg, korán kezdeni és e feladat megoldását ezen szakra képzett egyénekre bízni: volt az ő munkásságának célja. Ne-

velési elveinek megállapításánál nem előre, a priori állította fel a tételeket, miként azt számos elődje tevő; hanem a gyermeki lelket tanulmányozta, ahhoz iparkodott mind jobban leereszkedni, s így magával a kútforrással megismerkedve, sikerült rendszerét, mely nálunk még csak most kezd terjedni, megállapítani.

Fröbel Frigyes Felső-Weissbachban született, 1782. április 21-én, hol atyja lelkészkedett, de az anyai gondozást — fájdalom — nem sokáig élvezhette. Ugyanis alig töltte be élte első évét, s már elveszté őt, mi annál nagyobb szerencsétlenség volt reá nézve, mert atyja, kire saját községén kívül, még 6 szomszédos helység lelki felügyelete volt bízva, el levén nagyon foglalva, nem ért rá nevelésére s ezt a cselédségre bízta.

Élte 4-ik évében mostoha anyát nyert, kinek eleinte szeretetét és bizalmát bírta, később azonban, midőn t. i. ennek gyermeke született, mind inkább mellőzve lett, mely mellőzés csakhamar a gyűlölettségig fokozódott Ezen üldözés hatása alatt a kedélyes Frigyesből morozus, bizalmatlan, sőt embergyűlölő gyermek lett. Minthogy pedig a szüleiház kerítésén túlmenni nem volt szabad, mostohája szidalmazásai és atyja büntetései elől gyakran napokig, a kertbe rejtőzött el, hol egyedüli kedvenceivel, a virágokkal, foglalkozott. Itt bő alkalma nyílt a természetet megismernie, minnek hatása később egész életén visszatükrözik. E sanyarú gyermek-éveken mitsem változtatott az sem, hogy szülei a szomszédos leányiskolába adták fel.

Csak 11 éves korában kezdtek a gyermeksége egén ösztetornyosult felhők egyidőre oszladozni. Ekkor ugyanis nagybátyja — Hoffmann ilmi szuperintendens — jelent meg házuknál, a ki a fiú kellemetlen helyzetét megismerve, őt szülői könnyen kinyert beleegyezésével magával vitte. A nagy bátyjánál töltött rövid idő volt gyermeksége legszebb szaka. A szeretet és bizalom, melylyel e háznál találkozott, gyermeki kedélyének rügékonyágát viszsaszerezte. Kiváló jótékonyan hatott lelkére, hogy itt rendes városi iskolát látogathatván, ebben végre magához hasonlókra talált, a kikkel nemes versenyre kelhetett.

Fájdalom! e boldog időknek is csakhamar végük lett, s neki újra a szülői házhoz kellett visszatérnie. Otthon szülei tovább taníttatását igen költségesnek találván, polgári pályára szánták és adták, mely pálya azonban a nagyra törekvő ifjút legkevésbé sem elégíté ki, s rövid idő múlva ismételen visszatért a szülői házhoz. Innen atyja őt Jénában lakó bátyjához küldé, a hol nagyon vonzó hatást gyakorolt reá az élénk, egyetemi élet. Kivált miután hosszas kérés után atyja beleegyezését megnyeré, hogy az előadásokat látogathatta. Itt létének költségei fedezésére anyai örökségét kapta ki, a melyen azonban bő költségek útján csakhamar túladott, sőt végre még adósok börtönébe is jutott.

A tanulói pályáról ennek folytán le kellett lépnie, mire aztán a mezőgazdaság megismerése és fogásai eltanulása végett egy rokonához ment. Alig néhány hét múlva ismét a szülői háznál találjuk, halálos ágyán fekvő atyja mellett, a kit a legbensőbb gyermeki szeretettel ápolta, egész 1802. február havában történt kimúltáig. E gyásznapok szolgálat-tételének legszebb jutalma, az ekkor megnyert atyai áldás volt.

Szülők, jövedelem-forrás és segély nélkül magára hagyatva állott most a világon, de azért lelke telve reményekkel és szebbnél-szebb tervekkel. Hiszen husz éves volt s e kor a tervek és remények legszebb kora! Ideoda kapkodott, de mondhatni minden siker nélkül, míg a véletlen szerencse jobb sorsra nem érdemesíté. Ugyanis a

már említett nagybátyja — Hoffman — halála előtt, őt tevő nem csekély vagyonának örökösévé, s így a mindennapi szükségletekről nem kellett gondoskodnia, munkákor után látott. Rendelgetése felől azonban nem lévén még tisztában, az építészethez akart fogni.

De a szerencsés véletlen úgy hozta, hogy a midőn ép egy ily állásra pályázott, megismerkedett majnai Frankfurthban Dr. Grunerrel, ki az ottani iskolák felügyelője volt, s mint ilyen Pestalozzinak buzgó hive.

E férfiú terelte Fröbelt rendelgetése útjára. Nevezetesen ő készítette arra, hogy addigi terveitől eltérőleg az iskola mesteri pályára szánja magát, mit csekély habozás után el is fogadott, s tanítói működését a Gruner intézetében, 1805-ben, meg is kezdte.

Hosszas tévelygés után, im most megtalálta Fröbel azt a pályát, melyre hivatása volt s melyet csak hamar meg is kedvelt. Minthogy pedig környezetében mindenki Pestalozzira utalt, s működésében az ő példáját óhajta követni: Fröbelünkben is felébredt a vágy, a nevelés e nagy mesterével személyesen megismerkedni, s miután egy ízben már korábban is rövid ideig tartó látogatást tett nála, 1808-ban átköltözött Iverdunba, hol Pestalozzi intézetében 2 évig tanult és tanított.

Az itt töltött idő alatt tökéletesen megnyerett az új nevelési eszméknek, a melyek szent ügyéért egész lelkesedéssel telve, hagyta el Pestalozzi intézetét s tért vissza Frankfurthba. 1810-ben. Ezután működése egészen új pályájának keretébe illett, önmaga belátván, hogy életét a nevelés-oktatás tökéletesítésének kell, hogy szentelje.

Ismereteinek hiányossága felől meglévén győződve, bővebb tapasztalatok stb. szerzése végett az egyetemi oktatások hallgatta. Egy évet (főttingában, egy mászt meg Berlinben töltött, s miután anyagi tehetségei nagyon korlátoltak voltak, privát órák adása által volt kénytelen magán segíteni.

(Vége következik.)

Könyvismertetés.

„Gyakorlati számtan, egyszerű következtetésekre alapítva. Fejben és számjegyekkel; különös tekintettel az 1868. évi XXXVIII. törvények és az új méter-rendszerre. Módszertanilag kidolgozva. Tanítók, képezdészek, (!) elemi felső osztályok, ismétlő iskolák, ipar- és polgári-tanodák, képezdék számára, valamint magán használatra. Írta: Steinbach Antal, igazg. főtanító. Pest, 1873. Aigner Lajos. 8-ad rétt. 327 lap.“ Ára 1 frt 80 kr.

E mű, az elég hosszú előszón, tartalom-jegyzéken, (24. l.) s a legfontosabb mértékek, súlyok és pénznemek ismertetésén kívül, 5 szakaszra osztva a többnevű számok, tizedes és közönséges törték 4 alpmiveletét, a hármasszabályt, kamatszámítást, társaság- és vegyítés szabályait, nyereségi, veszteségi, leszámítolási, naptár-, idő-, terület- és testszámolást tárgyalja s végül egy függelékben a méter-rendszert adja elő.

Mielőtt magának a műnek behatóbb ismertetéséhez kezdenék, azon nézetünknek kell kifejezést adnunk, hogy a tankönyvnek nem a teleirt címlap, nem a frázisoktól hemzsegő előszó, hanem a felvett tárgy okszerű berendezése, az egyes részek meggyőző, tiszta és könnyen érthető előadása adja meg a valódi értéket, szerzi meg az óhajtott közönséget.

Ebből indulva ki, mi a jelen tankönyv címlapjára, úgy költségkimelés czéljából, valamint a jó izlés követel-

ményének engedve, nem nyomattunk volna egyebet, mint vagy ezt: „Gyakorlati számtan, népiskolák; vagy pedig: Gyakorlati számtan középtanodák számára.“ E cím feltüntette volna azonnal a kört, melyben az író tárgyával mozogni kíván s rövidítette volna sok tekintetben az előszó térjét, mely a végén is zavarban hagy arra nézve, hogy a szerző művét a címlapra írottaknak, vagy a népis-kolai növendékeknek írta-e? Könnyebb áttekinthetősé szem-pontjából, az 5 levél tartalomra is férne egy kis rövidítés. Aztán az előadott tárgyak ily kuszált rendezését, a melyben a többnevű számok s a hármasszabályok ismertetése megelőzi az egynevű törték és tizedes törték ismertetését; a naptár- és idő-számítás, úgyszintén a nyereségi és veszteségi számítások pedig csak nagy későre következnek — sem vagyunk képesek megérteni s úgy hisszük, hogy a szerző is csak azért alkalmazta e beosztást, hogy sajátágosan eredeti (!) módszerrel mindezeket keresztül erőszakolhassa.

Mielőtt azonban ítéletet mondhatnánk szerző rendezéséről, lássuk azon indokokat, melyeket az előszóban elősorolt, s a melyek őt az eddig gyakorlatban levő és a logikai egymásutának hodoló rendszer megváltoztatására vezették; azután pedig figyeljük meg a szintén ott közölt irány elveket, a melyekre módszerét bázisolni törekszik.

„A vezér elv, melyet a jelen tankönyv összeállításánál szemelől pillanatra sem tévesztettem — írja a szerző — az egyszerű „észkövetkeztés,“ mely szerint a tanuló minden feladatot saját eszéből kihozható okoskodások, tiszta észkövetkeztetések alapján megfejteni tanuljon.

„Jelenlegi tanításmód sem az ő irányt nem követi, sem az arányok szerinti úthoz merően nem ragaszkodik, hanem az egység redukeióján alapul.

„Minden feladvány egyszerű következtetések által van megfejtvé, mindenütt egyből indulva ki, mindent egyre vezetve vissza, miáltal nem leszünk kénytelenek, holmi száraz szabályok jelölte úton haladni.

„Egyedül csak észkövetkeztetések által lehet a tanulót gondolkodva számolni s számolva gondolkodni megtanítani.“

A renszerváltoztatásra vonatkozó indokai ezek:

„Feltűnő lesz tán sokak előtt, hogy a hármasszabályt s egyszerű kamatszámolást már az első szakaszban tárgyalom, holott az iskolatörvény ezek ismertetését csak az 5-ik tanévre írja elő.

„Midőn ezt tettem, az egy osztályú népiskolát tartám szem előtt. (Hát akkor a címlapon mért kellett anynyi különféle tanintézetet emlegetni? . . .) Az egy osztályú népiskolákban azon fekszik a gyúpont, hogy itt a magyarázatok alkalmával lehető rövidséggel kell eljárunk; a sok osztályzat (korosztály) ugyanazon tanító sűrgeti, kinek azért föladata itt, hogy a tanulókat minél hamarabb biztosan munkálkodó öntevékenységre szoktassa és a tananyagának böles korlátozását eszközölje.“ (azaz, hogy a betűző gyermeknek legelőbb szétbontást, összevonást, hármasszabályt s kamatszámítást tanítson, hogy aztán hallgatag is működhessenek!!)

„A törték ismertetése azért került a fennirtak után, mert az alsó- és közép-osztályokban is többszörös okok tanácsolják, sőt kényszerítik a tanítók egy részét a közönséges törtékkel számolásból is elővenni.“ A rendszeres törték ismertetést a törvény úgy is csak a 4-, 5- és 6-ik tanévbe helyezi.“

Ezekben — mert több nincs — a szerző vezéreszmével s indokaival megismerkedve, kísértsük meg felmutatni: mikép óhajtja a nagy ígéretekben épen nem fukar szerző tanítványait „gondolkodva számolni s számolva gondolkodni megtanítani.“ Hiszen bizonyára érdekes lesz vizsgálnunk, miként végzi dolgát a férfiú, a ki fennen hirdeti magáról, hogy „az elméleti részletezést, a száraz szabályokat nem szereti.“ Ezt azonban nem kell komolyan venni, mert már a 3-ik szakaszban, hol a törteket, hármas szabályt s megfordított hármas szabályt s a kamatszámítást ismételtén tárgyalja, maga mondja; „tantételeket, szabályokat állítottam fel nagy teljességben, de soha az anyyira megkívántató okadatolás nélkül.“

Mindjárt könyve kezdetén a legfontosabb mértékek, súlyok és pénznek címe alatt, az idő, hossz, tér, test, űr, darab — javak, súly és pénz-mértékeket számlálja elő, mondván:

1 év = 12 hónap; 1 mértföld = 4000 öl; 1 örlét 30 mérő; 1 mázsa = 100 \mathcal{L} .; $\frac{1}{2}$ mázsa = 50 \mathcal{L} .; $\frac{1}{3}$ mázsa = 33 $\frac{1}{3}$ \mathcal{L} .; s így tovább a többi mértékeket alosztályainkkal együtt, 3 levelen keresztül. Természetesen azon czélból, hogy tanítványai beemlézzék. Mert ezek után mindjárt a több nevű számok szétbontását, összevenését s ugyanezek 4 alpmivéletét adja elő, melyekre a 2×2 -ön kívül amazok szolgáltatják az alapot s kölcsönzik a könyvnek a gyakorlatias színezetet. Nézetünk szerint ugyan fokozatos emelkedésben az egynevű számokról a többnevűekre, e 34 levelen keresztül, emlékezés nélkül is betaníthatta volna az így elég száraz anyag halmazt; de akkor nem nyílt volna tere azonnal, a szétbontás- és összevonásnál, a maga fényében tündököltetni az eszközvetkeztetés biztos sikerre vezető példáit fejből és számjegyekkel, azaz kisebb és nagyobb számokkal ilyenképen:

Hány hónap van 3 évben? Megfejtés fejből. Egy évben van 12 hónap, következőleg 3 évben van $3 \times 12 = 36$ hónap.

Hány \square lábat tesz 16, 58, 263, 1674 hold? Megfejtés számjegyekkel az előbbinek analogiája szerint nem lehet más, mint: 1 hold = 57600 \square , következőleg 16, 58, 263, 1674 hold 57,600-szor anynyi négyszög láb. De, hogy honnan vegye a tanuló az 57,600 váltó számot, miután ez a már beemlézett mértékek lajstromában nincs meg s a fejből megoldandó feladatok sem nyújtanak kulcsot az ilyeszerű ugrásokhoz, aztán meg az utasító magyarázat az hiányzik: mi ezt megfejteni nem tudjuk. Pedig e tankönyv magánhasználatra is készült s a magántanulóról, ismerete ezen stadiumában, még nem tehetünk fel anynyi kombináló képességet, mennyi a \square váltószámának a magyar vagy katastrális hold váltószámával s ennek a feladott számokkal való szorzásához megkívántatik. Aztán az alsóbb fokú fejszámolásnak a számjegyekkel való számolás nem is folyománya, mert akkor a megkülönböztetést szerző sem tette volna. Be kellett volna tehát ezen feladatok megfejtését is mutatni pár példában. Épen ez a kifogásunk az összevonást illetőleg is: Az ezen szakaszban közölt műveletek közül az összeadás, kivonás és szorzás tárgyalására nézve semmi különösebb megjegyzésünk nem lehet, mert, mint a szerző előszavában mondja: „figyelemmel lévén a tanuló lassú léptekkel növekedő erejére, alkalmasnak találtam az összeadást és kivonást a szorzás és osztás előtt ismertetni.“ Különben mindenik műveletet, az illető műveletek fogalmának, a bennök előforduló számok s eredmények neveinek, a műveletekre utaló jegyeknek, a műveleteknél követendő eljárásnak magyarázatával vezeti be; melyeket aztán fejből és számjegyekkel meg-

fejtendő kidolgozott és kidolgozatlan feladatok követnek nagy mennyiségben.

Mi egy pár példának kidolgozott bemutatását mindkét nemből itt is elégnék tartva; a többit a tanuló szorgalmára bízunk. De az ily s ehhez hasonló feladatoknak, mint: 2 mázsa + 5 font + 27 font: hány font? 12 hold + 560 \square + 7 hold + 480 \square ; hány hold, hány \square ? ily tömeges bemutatását, mint a hogy a szerző ezt csaknem egész könyvén keresztül és mindenütt egész özőnnel teszi, iskolai könyvből mellőznök. Mert az ilyenek kifárasztják a tanuló fejét és kezét vagy legalább is meglankasztják munkakedvét. Ha pedig e nem várt eredményt — az ilyen nehézkes és észterhelő elvont példákkal — egyszer elértük, hiába vesszük elő azután akár a leggyakorlatiasabb példákat is, mert az előbbiekkel megölt figyelmet és érdekeltséget ezekkel sem támaszthatjuk többé új életre. Mi azt kívánók, hogy a tanuló számára írott feladatok minél változatosabbak, mentől szélesebb körben mozgó és minél gyakorlatiasabbak legyenek, hogy a tanuló lelkét megragadják s figyelmét állandóan a tárgyhoz kötve tartsák. Épen azért mi a számtant a felsőbb osztályokban a többi tantárgyak, főleg a földrajz, történelem és természettan segédévé tennök s az ezekből merített feladatokkal tárgyaik nevezetesebb tételeit s epizódjait feléleveníteni törekednénk, hogy a hasznos a változatos kapcsolatokban kíváncsiságot és érdekeltséget költthessen fel növendékeinkben. Ezt az elvet avonban szerző kevésbé látszik követni „a köz-ipar (?) és életből merített feladataiban.“

Az osztásnál a részekre osztás és bennfoglaltatás fogalma nincs elég tisztán feltüntetve. A szerző által ezeknek érzékeltetésére felvett vonalak; két tényező különböző renddel való szorzásának azonosságát érzékeltetik. Felvett példája is könnyebben felfoghatóvá tette volna a részekre osztást ily alakban: 36 rizma 3 részre osztva ad eredményül 12 rizmát. Röviden, 36 r: 3 = 12 r. Azaz, ha az osztandó nevezett az osztó nevezetlen szám s a hányados szintén nevezett, akkor az osztás részekre osztás.

Vagy 36 rizmában 3 rizma 12-szer van meg; röviden: 36 r: 3 r = 12. Azaz, ha osztandó és osztó nevezett szám, ekkor a hányados nevezetlen szám s az osztás bennfoglaltatás vagy hasonlítás. És éppen e lényeges különbsége a részekre osztás és hasonlítás vagy bennfoglaltatás általi osztásnak, dönti meg a szerző rendszerét, s adja meg a hármas szabálynak, a törtek és nevezett számok ismertetése és szerző hármas szabály címén közölt olasz szabálya után következő helyét. Önként érthetőleg az aránylatok tanának előrebocsátása mellett.

Mert elismerjük, hogy szerző ilyeszerű feladatait: „Mennyi 14 rőf posztó, ha 1 rőf 3 frt 12 kr? Négy mérő búza 64 frt; mennyi 1 mérő? Valaki 4 nap 36 mértföldet utazik; mennyit utazik 21 nap?“ stb. szorzás és osztás ismerete után minden teljesegebb tanítvány feloldhatja. De az ilyeket s az ezekhez hasonlókat: A. 5 nap alatt anynit költ mint B. 6 nap alatt; bizonyos idő alatt A. költött 30 forintot, mennyit költött ez idő alatt B.? Vagy: A fenyőfa melegítő képessége úgy áll a bükkfához, mint 39 áll a 40-hez; hány öl bükk fát fogyasztanak el azon gyárban, mely évenként eddig 300 öl fenyőfát fogyasztott el? — szerző következtetési módszere szerint bizonyosan egy tanítványa sem fogja megoldani.

Eme fejtegetésekkel mindazonáltal nem akarjuk elvitatni szerző módszerének alkalmazható voltát egyes ese-

tekben s azt a fejbeli számításoknál használtatjuk magunk is, használtatták előtünk mások is, de általános érvényű törvénynek el nem ismerhetjük s mint ilyen számtani könyvben helyet sem foglalhat.

A kamatszámítási szabályokat, melyek szintén az első szakaszban közöltek, a szerző, mint kész eredményeket, állítja elénk ily formán: $Tőke = \frac{\text{Kamat} \times 100}{\text{Száz} \times \text{Idő}}$. Azonban, hogy mily úton jutott ez eredményhez, arról hallgat. — De hogy ha ő hallgat; annál hangosabban kérjük mi: hol maradt el innen az a híres elv, a mely anynyira irtózik a „száraz szabályoktól“; s hogy nyílik itt alkalom az egyedül üdvezítő „észkövetkeztetés“ alkalmazására? . . .

Hej, bizony ilyen „sic volo, sic jubeo“-féle rendszer mellett kár volt olyan fennen hirdetni, azt a „gondolkodva számolni és számolva gondolkodni megtanítást!“

A második szakaszban a tizedes törtek, a harmadikban a közönséges törtek, hármasszabály, megfordított hármasszabály, kamatszámítás, társaság és vegyítés szabályai vannak előadva.

E szakaszra vonatkozólag is van némi megjegyzésünk. A szerző műve előszavában kimondja, hogy, habár a tizedes törteket általános nézet szerint a közönséges törtek előtt kell tárgyalni, s ő is e nézetnek hódolt, a tanító belátására bizza egyik vagy másiknak adni elsőséget; mert ő a tizedeseket a közönséges törtektől függetlenül tárgyalta.

Már mi mint írók s főleg, mint tanítók, midőn egy könyvbe meggyőződésünk s tapasztalataink eredményét tennők le tanítványaink számára; e meggyőződésünket ily könnyű szerrel fel nem adnók.

A szerzőt azonban a kimondott szó nem kötelezi. De hogy kötelezi; hiszen ő már a tizedes törtek leírását is a közönséges törtek segítségével magyarázza, a tizedes törtek értelmezésénél „nevező“ elnevezést használ, a törtek öregbítését pedig, a midőn mondja $\frac{1}{10} = \frac{10}{100} = \frac{100}{1000} = \frac{1000}{10000} = 0.1 = 0.10 = 0.100 = 0.1000$ — szintén a közönséges törtekkel kapcsolatosan adja el. Sőt a mi még szebb, ő a közönséges törteket, melyeket még a tanuló nem is ismerhet (Honnan is ismerhetné, hiszen róluk még csak a 3-ik szakaszban van szó.) már által is változtatja tizedes törtekké s ezeket viszont közönségesekké, holott e jámbor közönséges törtek legközönségesebbjét, a felet is, még csak 33 lappal később kezdi először magyarázni. Ime: így nyargal Steinbach úr a jól felkantározott észkövetkeztetés veszőparipáján, a nélkül, hogy még csak arra is gondolna, hogy mi az a logika!!

Nehogy azt higgye egyébaránt a szerző, mintha mi a tizedesek független tárgyalását lehetlenségnek tartanok. Nem, s a középtanodákban tanítjuk is, főleg a métermértékekért; de elemi iskolákban, melyeket a szerző szintén meg akar váltani könyvével, kérdésen kívül a közönséges törteké az elsőség, mert sokkal könnyebb a felek, harmadak, negyedek, mint a tizedek, századok s ezredek érzékelte; könnyebb velük a fejbeli számítás is.

Egyebeket érdeklőleg szerzővel meglehetősen egyet értünk, de a szorzás és osztásnál tett ilyeszerű megkülönböztetéseit:

- Ha a) a szorzandó tört s a szorzó egész
 b) „ „ vegyes „ „
 c) „ „ egész „ tört. stb.

minden kombinációval együtt nagyon megrövidítenők, hogy így magának a szerzőnek intenciója szerint a tanulóknak holmi száraz szabályok jelölte úton ne keljen haladnia.

E rövidítéssel a 31 lapon közölt szorzás és osztás — jól s alaposan előadva is — felényire apadna.

Az ezek után tárgyalt „hármasszabály, tulajdonképi hármasszabály, megfordított hármasszabály, öszszetett hármasszabály s kamatszámításra“, s ezekhez a társaság és vegyítés szabályát is hozzá fogva, csak annyit jegyzünk meg, hogy ezekben igen sok különemű tárgy van egy kalap alá szoritva, akkor, mikor sok ide tartozó u. m. burkolatsúly, alkuszdíj, agio, biztosítási díj, hártáridő s középárszámítás kimaradtak. Középárszámítás ugyan láttunk vegyítés szabály címe alatt s ezek kapcsolatosan is jönnek ugyan elé némely helyt, de nem azonos dolgok; a többiekre pedig példák képében sem akadtunk.

A negyedik szakaszban a nyereségi s veszteségi számolások s ugyanezek százalék szerint való számításai, a levonási, leszámítolási számolások, naptár- és idő-számolások vannak tárgyalva.

A nyereségi s veszteségi számolások, naptár és időszámolás az alapműveletek körébe tartoznak; ezeknek százalék szerinti számításai, valamint a leszámítolás is a kamatszámítással kapcsolatban szokott taníttatni. S talán nem is ok nélkül?

Az ötödik szakasz a terület és testszámításokat tárgyalja. Az igaz, hogy ezek is a menyynyiségtan tárgyai. De a menyynyiségtan két külön ágra szakad. Egyik a szaggatott menyynyiségek (számok) másik a folytonos menyynyiségekkel (vonalok, lapok és testek) foglalkozik. Ezeket egymásután következő szakaszokban nem láttam tárgyalva. Szerző is jobban tette volna, hogy fogalmak zavara ne idéztethessék elé az egymásmellé rendezés által, ha a képezdek s tán népiskolák kedvéért, a függelékben közli, s az ottan közölt méter-mértékeket a „legfontosabb mértékek“ után ismerteti.

Itt az egyes tárgyak azonban elég helyesen vannak előadva, a csonka gula vagy kúp köbtartalmának pontosabb kiszámítását kivéve. Erről azt mondja a szerző, „hogy két gula vagy kúp tömörségének különbsége adja a csonka gula vagy kúp tömörségét. Igen, ha megadják, mindkettő tömörségét vagy ha előtünk áll a két gula! De előtünk csak a csonka gula áll s ennek részeiből kell okoskodnunk. Szerző példájából azonban, mely azt mondja, hogy 2' fogyásnak megfelelő 10' magasság, soha el nem igazodhatunk, mert azt, hogy 2' fogyásnak miként felel meg 10' magasság, s általában azt, hogy bizonyos fogyásnak mennyi magasság felelhet meg: a szerző sehol meg nem mutatta, sehol be nem bizonyította. Bizta ezt is — sok más egyébbel együtt — a mindenható és mindentudó „tisztá észkövetkeztetésre.“

Ezek után már ismertetésünket bevégezhetjük azon kijelentéssel, hogy a könyv nyelvezete, — a benne itt-ott előforduló idegenszerűségeket leszámítva — elég érthető, s fejtegetései elég világosak. Ezért hisszük is, hogy ha szerző jóakarátú és igazságos figyelmeztetéseinket egy második átdolgozásnál figyelmére méltatja, művéből még hasznos kézi könyv lehet a középtanodáknak s a képezdeknek is. Elemi népiskolák alsóbb osztályai számára azonban még akkor is használhatatlan lesz.

Ne is adja Isten, hogy még soká tarthassa fenn magát tankönyvíróinknál Magyarországon az a nézet, hogy egy és ugyanazon tankönyv — egy és ugyanazon alakban és tartalommal — akár húszféle tanintézetnél is mind jól beválik!

Deák József.

T A R C A

GABRIELLA.*)

Beszély.

I.

Az elveszett leányka.

— Úram, úram, nem tudná-e ön megmondani, hogy messze van-e innét lakásunk?

— De hát hol laktok ti, gyermekem?

— Ejnye úram, hiszen ezt magam sem tudom és azért kérdeztem öntől.

— Igaz biz a! — válaszol mosolyogva a férfi, a kinek a kérdés intézve volt. — De mégis segítened kell egy kevéssé, hogy neked azt megmondhassam. Mondd csak, hogy jutottál e helyre?

— Pállal jöttem ide tegnap, mulatozásunk közben.

— Ah!

— Egymás után futkározva veszítettük el az utat.

— És Pál hol van?

— Nem tudom, úram. Tegnap este óta épen nem láttam és már most egészen egyedül vagyok.

E különös társalgás folytatója egy öreg ember, a kinek őszbe esavaródott haja tisztelen övezte halántékát és egy, körülbelül hat éves leányka volt, kinek diszes öltözéke s egy kissé rátartó és parancsoló magatartása előkelő származásra mutattak.

Az öreg jószívuén fogta meg a kis gyermek kezét, magához vont a s egy darabig olyan formán nézett rá, mint az állatszédítő, ki állatsereglete állatait akarja kormányozni.

— Jer csak, kedves kicsinyem, kísértsek meg ketten bonyolítani le e gombalyégot. Hanem legelőbb is magyarázd csak meg, miként lehetsz te itt, távol házatoktól és teljesen egyedül?

— De ha már mondtam, hogy Pállal jöttem ide, a futkározás és mulatozás közben!

— Igen; de ez még nem magyaráz meg semmit. Hogyan hívják apádat?

— Papát Gamon úrnak hívják.

— Nó ez már valami! És miféle földön lakol?

— Nó ezt már nem tudom. Nem rég érkeztünk ide. Papa vásárolt egy szép kastélyt, mely igen nagy, de a melyben én nagyon unom magam; mert nincsen kívül játszódjam.

— És Pál?

— Oh, Pál a kertész fia. Ő mindazt megteszi, a mit én akarok, azért, mert a papa kertésze fia és így bizony nekem engedelmeskedni tartozik.

— Ej, tartozik?! De nekem mégis úgy tetszik, hogy e buzgó szolga ma elhanyagolta kötelességét, mert elhagyott magára egy olyan kisasszonyt, mint te vagy.

— Oh, de meg is büntettetem, ígérem neki.

— De ki a hibás, hogy itt vagy?

— Ez nem hiba, mert én akartam, hogy egész estig futkározzunk.

*) E beszély a jól szerkesztett „Journal des jeunes mères”-ben jelent meg, M-me Lieutier Nelly tollából, ki e lap szorgalmas munkatársa. Mi Hegedüs István t. munkatársunk fordítása szerint közöljük, a kinek szives ígéretét bírjuk, hogy lapunk olvasóihoz ezután gyakrabban is beköszönt.

— De gyermekem, nincse-e anyád, ki nyugtalanodik éretted és most talán szomorú szíveddel keres?

— Nem; nekem nincsen mamám. Egyedül vagyok papával és a nevelőnővel, a ki enged mindent úgy tennem, a mint akarom.

— Annál rosszabb rád nézve, szegény kicsinyem; mert nem hiszem, hogy mindig okos dolog legyen mindaz, a mit te akarsz.

— Lám, épen ezt mondja a papa is! De szerencsére a papának nem sok ideje van velem foglalkozni és mindig Sára kisasszonnyal hagy, a ki egész nap nagy könyvekből olvas, a melyeket naponta a szolgálval hozat.

— Így hát apád nem messze lakik a várostól?

— De ha mondom, hogy nem tudom és hogy nem rég az ideje, hogy ide jöttünk! — felelt a kis leány, lábával türelmetlenül töpintve.

— Csak lassan, lassan, gyermekem! — folytatá az öreg. Most épen magammal akarok vinni a falúba, a hol lakom és ott lépéseket tenni, hogy feltaláljam családot, a melyhez majd visszavigyelek. Jer leányom, hogy hívják?

— Gabriellának!

— Jól van; jer hát: Gabriella. De te jó formán éhes is lehetsz, ha tegnap estétől fogva nem ettél?

— De ettem kenyeret, a mit ma reggel adott egy kis leányka, a ki juhakat őrizett a mezőn.

— És mit tettél, hogy eltöltöd az éjszakát?

— Hát bizony, a mikor láttam, hogy nagyon sötétedik és hogy magam vagyok, elkezdtem erősen sirni és mivel egy fatövénél ültem egy nagy erdőben, végre is úgy elaludtam, hogy észre se vettem. Ma reggel aztán fölébredtem; mert fáztam. De a mint megviradt futásnak eredtem és futottam is mindaddig, mig rá találtam a kis leányra, a ki ennem adott. Hanem nem volt jó e leányka kenyere, és ha nem lettem volna annyira éhes, eldobtam volna.

— Igen, de éhes voltál és ez megtanított arra, hogy sohasem kell eldobni azt, a mit az ember használhat. Lám te is boldog valál, hogy e kenyeret kaptad, melyet egy néhány órával előbb számba se vettél volna.

— Oh, a nevelőnő azt mondja, hogy mikor az ember gazdag, mindent megtehet, a mit akar.

— A te nevelőnő e szerint nagyon jelesül nevel. De a reggelinek már ideje is lesz. Otthon várnak. Eljön-e velem, hogy lásd meg, vajjon az én kenyerem jobban fog-e tetszeni neked, mint a pásztorleánykéé?

Gabriella habozás nélkül fogta meg a kezét, melyet az öreg nyújtott neki és mindketten eljutottak a falú első házához, melyektől kevés távolságra valának.

Robin úr, Gabriella útítársa, sietteté lépteit. Így nemsokára megérkeztek a kertelés elé, mely zöld színre volt festve és nagyrésű rostélyát vad-szölő és folyondár futotta be, melyek kellemesen hullottak alá és mintegy a látogató felé hajoltak, hogy azt üdvözöljék.

Az ajtó e kertelésen át pászitos térre nyílt, mely félig udvar, félig kert vala, tele virágokkal és gyümölcsfákkal, melyeknek ágai a földig hajoltak az áldás terhe alatt. A háttérben volt egy kis fehér lak, melynek folyosóján e perczen egy szép mosolygó leány állt, ki az érkezőket vidám felkiáltással fogadá.

— Végre-valahára, atyám, itt vagy! Azt hittem, hogy már sohasem érkezel meg! — kiáltott fel és szen-

vedélyesen ugrék az öreg nyakába. Ez boldognak érezte magát.

— Ejnye, gyermekem, tudod jól, hogy lábaim kezdenek vénülni! Aztán szereztem számodra egy asztal-társat, a miért — remélem — köszönettel fogsz tartozni, — mondá ravasz tréfával Robin úr, bemutatva Gabriellát és csattanós csókot nyomva leánya üde arcára.

— Nő Zsuzsánna, mit adsz ma reggelire, mert arról felelek, hogy jó étvágygyal jöttünk és olyan gyomorral, mely kész mindent befogadni — folytatá az öreg, egy kissé hamiskás jószággal pillantva a kis Gabriellára, a ki nem látszott az egészlet észrevenni.

Egy nemével a csodálkozásnak bámúlt ő maga körül, de azért meg se mukkant.

— Atyám, tudod, hogy szeretek neked meglepetéseket csinálni, — felelé Zsuzsánna vidáman. — Ülünk hát azonnal asztalhoz, bizonyos vagyok benne, hogy megleszel elégedve, mint mindig.

Zsuzsánna kézen fogta Gabriellát, kit szeretetteljesen ölelt meg és maga után vontá azon szobába, mely a fehér ház előszobájául szolgált. Ez volt egyszerűsmind az ebédlő is. Falún nem úgy élnek, mint városban. A szobák ott is elég nagyok, de a nagy szám ott felesleges. Ellenben Párisban van egy szoba, melyben szokás szerént ebédelni kell, egy más, a melyben egész nap ülnek, egy harmadik, a melyben a látogatókat fogadják, egy negyedik, a melyben aludni kell. stb. Mindezen szobák együtt véve képeznek egy lakosztályt.

Falún, a tanyán nincs lakosztály; hanem van egy ház, de ebben nincs kiszaba előre minden résznek a maga meghatározott használata, hanem az ember szabadon, korlátozás nélkül érzi magát mindenikben.

A fehér ház előszobája, melyben terítve volt a reggelihez, tágas és szellős vala. Két nagy és nyitott ablaka a bejárat előtti kis kertre tekintett s ezek bocsájták be a kert friss levegőjét s virágai és gyümölcsei illatát a barátságos lakba, a hol ezek kedves látványa kínálkozott az asztalon is, szép fűzfakosarakban Zsuzsánna által rakva föl gondosan.

(Folytatása a jövő számban.)

VEGYESEK.

— Az új tanév kezdetét vévén, városunk is újra megnepesült a nagyobb és apróbb musa-fiak élénk seregével. Isten hozta, s az ő áldása legyen munkájukon, valamint azokén, a kik nevelésükön és nemesbítésükön fáradoznak.

— Hivatalos fölkérés folytán közöljük a következő pályázati hirdetést. A zilahi államilag segélyezett községi, 4 osztályú polgári iskolánál a földrajz, történelem, magyar és német nyelv tanítására rendszeresített tanítói állomás, mely az állami pénztárból havi részletekben kiszolgáltatandó, évi 800 frt fizetés és 200 frt lakbér élvezetével van egybekötve, üresedésbe jövén, annak betöltésére a Vallás- és közoktatási miniszter úrnak folyó évi szeptember hó 3-án 19,772 sz. a. kelt rendelete alapján, ezennel nyilvános pályázat hirdetik. Pályázni kívánók felhivatnak, hogy a szoban forgó állomás elnyerése végett, egyenesen a Vallás- és közoktatásiügyi miniszter úrhoz intézendő folyamodványokat, tanítói képesítettségükről, eddigi alkalmaztatásukról s erkölcsi jó magaviseletükről szóló okmányaikkal együtt, alólírt tanfelügyelőséghez, folyó évi október hó 22-éig, annál is inkább beküldeni siessenek, mert a később érkező folyamodványok figyelembe vételni

nem fognak. Zilahon, 1876. évi szeptember hó 14-dikén. Kerekes József, Szilágy megye kir. tanfelügyelője.

— Nemtelen megtámadtatás. Egyébnek — a legszelídebben szólva — sem nevezhetjük azt a személyes bosszúból eredt, kihívó felszólalást, a mely Háromszék—Brassó megye újonnan kinevezett főtanfelügyelője — Vajna Sándor úr — személye ellen az „Egyetértés“ folyó évi 198-ik számában, valahonnan onnan a „Nemere“ aljából látott s illetőleg láttatott napvilág helyett, napfogyatkozást. — Csakugyan nagy mértéke kell oda az onnipotenség hitéig felfuodott elbizakodottságnak, a hol egy magát megnevezni sem merő szájhős épen tanügyi képességében mer megtámadni egy oly egyént, a ki, mint egy gymnasium igazgató tanára s egyszersmind mint egy tekintélyes néptanítói testület elnöke, évek hosszú során tanúsított buzgalmaival, működésével nyert magának a közelismerésben oly bizonyítványt, a milyennek a pöffeszkedő megtámadó vagy nemtelen clique-je még csak árnyékát sem nyelheti ki a maga részére soha. Hanem azért Vajna Sándor úrnak, a mint eddig voltak, ezután is lehetnek, és szívünkben kívánjuk is, hogy legyenek — a jó munkában töltött és töltendő, terhes napok után — nyugodt álmai!

— A helybeli képezdőkrol az új tanévre megejtett beiratások eredményét — a kezünkhöz jutott hiteles adatok alapján — ezekben közölhetjük. A tanító képezde I. osztályába (40 pályázó közül) felvétetett 28; a II. osztályába beiratott 21 s a III-ba 26 növendék, s így van e képezdének jelenleg összesen 75 növendéke. (Több a nagyon is szűkös helyiségbe nem is férne.) E növendékek közül teljes ösztöndíjt (hav. 17 frtot) kap az I. osztályból 10, a II-ből 16 és a III-ból 18; tehát teljes ösztöndíjt élvez összesen 44. Tíz frtot kap segélyül az I. osztályból 11, a II-ikből 5 s a III-ból 7, összesen 23. Hét frt segélyt kap I. osztályból 6. Saját költségén tanul 2 (1 az első s 1 egy a harmadik osztályban.) A tanítónő képezde I. osztályába (a 87 pályázó közül a felvételi vizsgát is kiállozt 75-ből) felvétetett 50, a II. osztályba 35 s a III-ba 39 növendék s így az összes létszám 124. Ezek közül teljesleg ingyen élvezi a köztartást 39, 50 frtot fizet a köztartásért (tehát $\frac{3}{4}$ kezezményes) 13, 100 frt fizet (tehát $\frac{1}{2}$ kedvezményes) 8, 150 frtot fizet (tehát $\frac{1}{4}$ kedvezményes) 1. A köztartás személyenként 200 frtban megállított egész díját fizetve tanul 2. E szerint köztartáson belakó növendéke van ez intézetnek összesen 63. Ezekon kívül segélyt s illetőleg ösztöndíjt kap: havonként 15 frtot 3, 9 frtot 8, 6 frtot is 8 s végre 5 frtot 16. A pénzbeli segélyt élvezők száma tehát 35, s így (köztartással vagy pénzzel) segélyeztetik összesen 98. Egészen saját költségén tanul 26. A Fröbel-intézet gyermekkertész-nő-képezdejéről a felvételről és segélyezésről szóló adatokat csak jövő számunkban közölhetjük.

— A legnagyobb örömmel jelentjük t. olvasóinknak, hogy Gyertyánszky István és Kiss Áron „A népiskola módszertana“ cím alatt, oly művet szerkesztettek és adtak ki — néhány nappal ezelőtt — Budapesten, a mely irodalmunknak és nemzeti nevelésünk ügyének valóságos nyeresége. A tüzetesebb ismertetésig is a legmelegebben ajánljuk e derék művet mind azoknak figyelmébe, a kik a tanítás és nevelésügye iránt érdeklődnek.

— Hiba-igazítás. Lapunk múlt számában, a 101-dik lapon, alulról a 3-ik sorban „közel másfél évezreddel“ helyett „több mint két évezreddel“ olvasandó.

Felölös szerkesztő: VÁRADI KÁROLY.